

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Кафедра внутрішньої медицини № 3 з фтизіатрією

СИЛАБУС

ФТИЗІАТРІЯ

(назва навчальної дисципліни)

вибіркова навчальна дисципліна

(дисципліна нормативна/ вибіркова)

рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень вищої освіти
галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
спеціальність	221 «Стоматологія»
кваліфікація освітня	магістр стоматології
кваліфікація професійна	лікар-стоматолог
освітньо-професійна програма	«Стоматологія»
форма навчання	денна
курс(и) та семестр(и) вивчення навчальної дисципліни	IV курс VII – VIII семестр

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	Ярешко Анатолій Григорович, доктор медичних наук, професор; Вородюхіна Алла Кирилівна, кандидат медичних наук, доцент; Філатова Олена Вікторівна, кандидат медичних наук, доцент; Ільченко Михайло Миколайович; Куліш Марина Володимирівна; Цапенко Юлія Павлівна
Профайл викладачів	https://int-med-three.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	(0532) 68-03-19
Е-mail:	phthisiology@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://int-med-three.pdmu.edu.ua/

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів / годин – 3,0 / 90,0 із них:

Лекції (год.) – 6

Семінарські заняття (год.) – не передбачені робочою навчальною програмою

Практичні заняття (год.) – 30

Самостійна робота (год.) – 54

Вид контролю: підсумковий модульний контроль

Політика навчальної дисципліни

Організація освітнього процесу за освітньою компонентою «Фтизіатрія» реалізується на кафедрі внутрішньої медицини № 3 з фтизіатрією Полтавського державного медичного університету відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті» та інших діючих нормативних документів (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenty>).

Проведення освітнього процесу за дисципліною «Фтизіатрія» в особливих умовах (військовий стан, карантин під час пандемії та ін.) відбувається за допомогою технологій дистанційного навчання, зокрема лекції та практичні заняття проводяться з використанням платформи ZOOM, Google Meet, Google Classroom та ін.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані в повному обсязі оволодіти знаннями, вміннями, практичними навичками та компетентностями з навчальної дисципліни «Фтизіатрія», дотримуючись принципів академічної доброчесності – «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету» (https://www.pdmu.edu.ua/storage/sections_nv/docs_links/Sj670MBVmC9qGVuTmHU8k9ZGKuX3DlzlWNR8pBu.pdf?_ga=2.258226506.1531052886.1673862262-1300049335.1674110252).

Дотримання академічної доброчесності передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, дотримання норм законодавства про авторське право, надання достовірної інформації про результати початкової та наукової діяльності. Порухенням академічної доброчесності вважається: академічний плагіат, самоплагіат, фальсифікація, списування, хабарництво. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до відповідальності згідно нормативних документів.

Присутність здобувачів вищої освіти на всіх видах занять є обов'язковою (окрім випадків за поважною причиною), запізнення на заняття є недопустимим!

Опис навчальної дисципліни (анотація)

«Фтизіатрія» є клінічною навчальною дисципліною, під час вивчення якої відбувається засвоєння здобувачами вищої освіти базових теоретичних знань з питань діагностики, лікування та профілактики туберкульозу, діагностики ускладнень туберкульозу, що потребують надання невідкладної допомоги, організації надання медичної допомоги хворим на туберкульоз щелепно-лицевої ділянки. Засвоєння теоретичного матеріалу супроводжується набуттям відповідних інтегральних, загальних і фахових компетентностей.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки):

пререквізити – «Фтизіатрія» як навчальна дисципліна ґрунтується на вивченні здобувачами вищої освіти анатомії людини; гістології, цитології та ембріології; фізіології; мікробіології, вірусології та імунології; патофізіології; патоморфології; радіології; фармакології; пропедевтики внутрішньої медицини; гігієни та екології й інтегрується з цими дисциплінами;

постреквізити - «Фтизіатрія» як навчальна дисципліна передбачає при вивченні взаємозв'язок з наступними дисциплінами: внутрішня медицина, в т.ч. інфекційні хвороби та епідеміологія, клінічна фармакологія; педіатрія; терапевтична стоматологія; дитяча терапевтична стоматологія; хірургія, в т.ч. онкологія та нейрохірургія; оториноларингологія; екстрена та невідкладна медична допомога та формування умінь застосовувати знання з фтизіатрії в процесі подальшого навчання і у професійній діяльності.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

– метою вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними проблемами у сучасній фтизіатрії, оволодіння знаннями з організації надання медичної допомоги хворим на туберкульоз, формування у здобувачів вищої освіти основ клінічного мислення, набуття професійних компетентностей обстеження хворого на туберкульоз, проведення диференційної діагностики туберкульозу з іншими хворобами, встановлення діагнозу, призначення лікування та надання екстреної медичної допомоги при невідкладних станах;

– основними завданнями вивчення дисципліни є опанування здобувачами вищої освіти навичок діагностики, лікування та профілактики туберкульозу,

діагностики ускладнень туберкульозу, що вимагають невідкладної допомоги, організації надання медичної допомоги хворим на туберкульоз.

Компетентності та результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна

Дисципліна «Фтизіатрія» забезпечує набуття здобувачами вищої освіти **компетентностей:**

– *інтегральна:*

Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми в галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або в процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог;

– *загальні:*

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
5. Здатність спілкуватися англійською мовою. Здатність використовувати міжнародні греко-латинські терміни, скорочення і кліше у фаховому усному й писемному мовленні.
6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
10. Здатність працювати в команді.

– *спеціальні (фахові):*

1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні данні.
2. Спроможність інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних досліджень;
3. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани;
4. Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепнолицевої області;
5. Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепнолицевої області з супутніми соматичними захворюваннями;
6. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги;
7. Спроможність ведення нормативної медичної документації.

Результати навчання для дисципліни:

по завершенню вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні

знати:

- провідні клінічні симптоми та синдроми туберкульозу;
- лабораторні методи діагностики туберкульозу;
- мікробіологічні методи діагностики туберкульозу;
- променеві методи діагностики туберкульозу;
- методи діагностики латентної туберкульозної інфекції;
- гістологічну діагностику туберкульозу;
- клінічну класифікацію туберкульозу;
- первинні та вторинні форми туберкульозу різної локалізації;
- ускладнення туберкульозу;
- особливості перебігу туберкульозу на фоні ВІЛ-інфекції/СНІДу;
- диференційну діагностику туберкульозу з іншими захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області;
- алгоритм ведення стоматологічного пацієнта при туберкульозі легень;
- тактику ведення пацієнта з туберкульозом органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області;
- заходи профілактики туберкульозу;
- заходи інфекційного контролю;
- вимоги етики, біоетики та деонтології при роботі з хворими на туберкульоз.

вміти:

- виділяти й ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми туберкульозу;
- оцінювати стан органів щелепно-лицевої ділянки;
- за стандартними методиками, використовуючи дані анамнезу та огляду хворого, встановлювати вірогідний попередній клінічний діагноз туберкульозу;
- оцінювати результати лабораторних, мікробіологічних, променевих, гістологічних методів діагностики туберкульозу;
- аналізувати результати туберкулінових проб та квантиферонового тесту;
- проводити диференційну діагностику туберкульозу з іншими захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області;
- визначати тактику ведення стоматологічного пацієнта при туберкульозі легень;
- визначати тактику ведення пацієнта з туберкульозом органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області;
- діагностувати та надавати екстрену допомогу при невідкладних станах у хворих на туберкульоз.

Тематичний план лекцій (за модулями) із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. Фтизіатрія		
1	Визначення поняття туберкульозу. Епідеміологія туберкульозу. Етіологія та патогенез туберкульозу. Діагностика туберкульозу. Основні питання: Визначення туберкульозу як хвороби. Епідеміологія туберкульозу в Україні	2

	та в світі. Етіологія та патогенез туберкульозу. Симптоми, що можуть свідчити про туберкульоз. Роль лабораторних методів у виявленні туберкульозу. Тести медикаментозної чутливості. Молекулярно-генетична діагностика туберкульозу. Роль променевих методів дослідження в діагностиці туберкульозу. Роль інструментальних та інвазивних методів у підтвердженні діагнозу. Туберкулінодіагностика. Квантифероновий тест.	
2	Туберкульоз слизових оболонок ротової порожнини та щелепно-лицевих кісток. Основні питання: Патогенез, патоморфологія і класифікація туберкульозу слизових оболонок ротової порожнини та щелепно-лицевих кісток. Клінічні прояви, діагностика, диференціальна діагностика та особливості лікування хворих на туберкульоз слизових оболонок ротової порожнини та щелепно-лицевих кісток.	2
3	Лікування та профілактика туберкульозу. Основні питання: Класифікація протитуберкульозних препаратів. Стандартні, індивідуальні, емпіричні режими хіміотерапії туберкульозу. Побічні ефекти хіміотерапії туберкульозу. Моніторинг лікування, оцінка ефективності. Методи хірургічного лікування легеневого і позалегенового туберкульозу. Поняття про осередки туберкульозної інфекції. Поняття про інфекційний контроль. Щеплення вакциною БЦЖ: показання, протипоказання, техніка виконання, перебіг післявакцинального періоду, ускладнення. Хіміопротифілактика туберкульозу: види, показання, методика проведення.	2
	Разом	6

Тематичний план семінарських занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на семінарському занятті – робочою навчальною програмою не передбачено.

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. Фтизіатрія <i>Змістовий модуль 1. Загальні питання фтизіатрії.</i>		
1	Епідеміологія, етіологія, патогенез туберкульозу. Основні питання: Основні епідеміологічні показники. Збудник туберкульозу, його властивості. Джерела туберкульозної інфекції. Фактори ризику захворювання на туберкульоз. Шляхи зараження туберкульозом, поширення МБТ в організмі людини. Патогенез туберкульозу. Поняття про латентну туберкульозну інфекцію. Первинний і вторинний туберкульоз.	2
<i>Змістовий модуль 2. Виявлення та діагностика туберкульозу.</i>		
2	Клінічне обстеження хворого на туберкульоз: опитування, огляд, пальпація, перкусія, аускультация. Основні питання: Особливості клінічного обстеження хворого на туберкульоз: опитування, фізикальні методи обстеження: значення пальпації, перкусії та аускультативні	2

	обстеженні хворого на туберкульоз.	
3	Лабораторна діагностика туберкульозу. Методи виявлення МБТ. Гістологічна діагностика туберкульозу. Основні питання: Діагностичне значення змін у загальному аналізі крові у хворих на туберкульоз легень. Мікроскопічна діагностика туберкульозу. Культуральні методи дослідження мікобактерій туберкульозу на рідкому і щільному поживному середовищі. Тести медикаментозної чутливості. Молекулярно-генетична діагностика туберкульозу. Методи Xpert MTB/RIF і GenoType MTBDRplus: особливості застосування, показання, переваги і недоліки, інтерпретація результатів. Гістологічні ознаки туберкульозу.	2
4	Методи рентгенологічної діагностики туберкульозу. Основні питання: Методи рентгенологічного обстеження хворих на туберкульоз органів дихання і внутрішньогрудних лімфатичних вузлів (рентгено-, томо- і флюорографія, комп'ютерна томографія, рентгеноскопія). Рентгенологічні синдроми: ураження кореня легень, дисемінації, інфільтрації, округлої тіні, порожнини, фіброзу. Клінічні форми туберкульозу легень у рентгенологічному зображенні.	2
5	Туберкулінодіагностика (проба Манту, проба Коха). Квантифероновий тест. Основні питання: Поняття про туберкулін. Роль туберкулінодіагностики у виявленні латентної туберкульозної інфекції. Проба Манту з 2 ТО ППД-Л: мета постановки, техніка виконання, оцінка результатів. Поняття “віраж” туберкулінової проби. Диференціальна діагностика післявакцинного та інфекційного імунітету. Проба Коха: мета постановки, техніка виконання, оцінка результатів. Квантифероновий тест.	2
Змістовий модуль 3. Лікування та профілактика туберкульозу.		
6	Лікування хворих на туберкульоз: антимикобактеріальні препарати, протоколи лікування хворих на туберкульоз. Основні питання: Класифікація протитуберкульозних препаратів, їх характеристика. Категорії лікування хворих на туберкульоз. Режими лікування хворих на активний туберкульоз. Бактеріологічні засади лікування хворих на хіміорезистентний туберкульоз. Проведення протитуберкульозної терапії в амбулаторних умовах. Методи хірургічного лікування легеневого і позалегового туберкульозу. Критерії вилікування хворих на туберкульоз.	2
7	Профілактика туберкульозу. Основні питання: Соціальна профілактика. Санітарна профілактика, її завдання. Поняття про осередки туберкульозної інфекції. Категорії осередків за ступенем епідеміологічної небезпеки, критерії її визначення. Робота в осередку туберкульозної інфекції з профілактики туберкульозу. Вакцинація БЦЖ: види вакцин, техніка виконання, протипоказання, перебіг після вакцинного періоду, ускладнення. Хіміопротифілактика туберкульозу: види, показання, методика проведення.	2
Змістовий модуль 4. Клінічна класифікація туберкульозу. Клінічні форми туберкульозу легеневої та позалегеневої локалізації. Ускладнення туберкульозу, що потребують надання невідкладної допомоги.		
8	Клінічні форми первинного туберкульозу. Туберкульоз невідстановленої локалізації, туберкульоз внутрішньогрудних	2

	лімфатичних вузлів, первинний туберкульоз-ний комплекс: патогенез, клініка, діагностика. Основні питання: Туберкульоз невстановленої локалізації: клінічні прояви, перебіг. Туберкульоз внутрішньогрудних лімфатичних вузлів: патогенез, клініко-рентгенологічні форми. Первинний туберкульозний комплекс: клінічні прояви, перебіг, діагностика.	
9	Дисемінований туберкульоз легень. Міліарний туберкульоз. Туберкульоз нервової системи і мозкових оболонок. Патогенез, клініка, діагностика. Основні питання: Патогенез дисемінованого туберкульозу легень. Клінічні варіанти перебігу (гострий (міліарний), підгострий, хронічний) та їх рентгенологічні ознаки. Клініка, діагностика. Туберкульоз нервової системи і мозкових оболонок: патогенез, клініка, діагностика.	2
10	Вогнищевий та інфільтративний туберкульоз легень. Казеозна пневмонія. Туберкульоз легень. Патогенез, клініка, діагностика. Основні питання: Патогенез, клініка і діагностика вогнищової та інфільтративної форм туберкульозу. Причини розвитку казеозної пневмонії, особливості її перебігу. Туберкульоз легень. Класифікація туберкульозу. Патогенез, клініка, діагностика.	2
11	Фіброзно-кавернозний та циротичний туберкульоз легень. Туберкульозний плеврит. Патогенез, клініка, діагностика. Основні питання: Фіброзно-кавернозний і циротичний туберкульоз легень: патогенез, клініка діагностика. Туберкульозний плеврит: патогенез, клініка діагностика.	2
12	Діагностика і лікування ускладнень туберкульозу, що потребують невідкладної лікарської допомоги: легенева кровотеча, спонтанний пневмоторакс. Основні питання: Патогенез, клініка, діагностика і принципи лікування кровохаркання, легеневої кровотечі, спонтанного пневмотораксу. Надання екстреної допомоги при легеневій кровотечі, спонтанному пневмотораксі.	2
13	Туберкульоз щелепно-лищевої локалізації: клініка, діагностика, особливості лікування хворих на туберкульоз слизових оболонок ротової порожнини та щелепно-лицевих кісток. Індивідуальний захист лікаря-стоматолога. Основні питання: Патогенез, патоморфологія і класифікація туберкульозу слизових оболонок ротової порожнини та щелепно-лицевих кісток. Клінічні прояви, діагностика, диференціальна діагностика та особливості лікування хворих на туберкульоз слизових оболонок ротової порожнини та щелепно-лицевих кісток. Наслідки. Індивідуальний захист лікаря-стоматолога.	2
Змістовий модуль 5. Туберкульоз у поєднанні з іншими хворобами.		
14	Туберкульоз у поєднанні з ВІЛ-інфекцією /СНІДом: клініка, діагностика, особливості перебігу та лікування. Основні питання: Причини розвитку туберкульозу у хворих з ВІЛ-інфекцією. Епідеміологія ВІЛ-асоційованого туберкульозу в Україні та світі. Клінічна картина, діагностика та лікування туберкульозу у ВІЛ-інфікованих.	2

Перелік теоретичних питань для підготовки здобувачів вищої освіти до підсумкового модульного контролю

1. Основні епідеміологічні показники поширеності туберкульозу та їх оцінка.
2. Збудник туберкульозу, його види і форми існування (L-форми), властивості. Поняття про персистування та реверсію мікобактерій туберкульозу.
3. Епідемічний процес при туберкульозі: джерело туберкульозної інфекції, шляхи передачі, сприйнятливі організми. Групи підвищеного ризику захворювання на туберкульоз.
4. Патогенез туберкульозу.
5. Алгоритм дій лікарів закладів загальної лікарської мережі щодо виявлення туберкульозу при звертанні пацієнтів за допомогою.
6. Симптоми, що можуть свідчити про туберкульоз.
7. Метод мікроскопії мазка мокротиння: роль у виявленні туберкульозу, переваги і недоліки.
8. Культуральне дослідження мокротиння на рідкому і щільному середовищі в діагностиці туберкульозу: роль у виявленні туберкульозу, переваги і недоліки.
9. Метод Xpert MTB/RIF: особливості застосування, показання, переваги і недоліки, інтерпретація результатів.
10. Метод GenoType MTBDRplus: особливості застосування, показання, переваги і недоліки, інтерпретація результатів.
11. Методи визначення та види медикаментозної стійкості збудника туберкульозу.
12. Методи променевої діагностики туберкульозу.
13. Проба Манту з 2 ТО ППД-Л: мета виконання, техніка постановки, оцінка результатів. “Віраж” туберкулінових проб. Диференціальна діагностика післявакцинного (БЦЖ) та інфекційного імунітету у дітей і підлітків.
14. Проба Коха: мета виконання, техніка постановки, оцінка результатів.
15. Квантифероновий тест: мета виконання, переваги і недоліки.
16. Інструментальні та інвазивні методи діагностики туберкульозу.
17. Характеристика основних протитуберкульозних препаратів (ізоніазид, рифампицин, піразинамід, етамбутол). Побічні дії протитуберкульозних препаратів.
18. Осередки туберкульозної інфекції, їх класифікація, критерії визначення епідеміологічної небезпеки осередків туберкульозної інфекції, протиепідемічні заходи в осередку туберкульозної інфекції.
19. Інфекційний контроль за туберкульозом у лікувально-профілактичних закладах.
20. Вакцинація БЦЖ: техніка виконання, протипоказання, перебіг після вакцинного періоду, ускладнення.
21. Хіміопрофілактика туберкульозу: види, показання, режими призначення.
22. Клінічна класифікація туберкульозу.
23. Туберкульоз невстановленої локалізації: визначення, патогенез, клініка, діагностика.

24. Первинний туберкульозний комплекс: визначення, патогенез, клініка, діагностика.
25. Туберкульоз внутрішньогрудних лімфатичних вузлів: визначення, патогенез, клініка, діагностика.
26. Дисемінований туберкульоз легень: визначення, патогенез, клініка, діагностика.
27. Міліарний туберкульоз: визначення, патогенез, особливості клінічного перебігу, діагностика.
28. Туберкульоз нервової системи і мозкових оболонок: визначення, патогенез, клініка, діагностика.
29. Вогнищевий туберкульоз легень: визначення, класифікація, патогенез, клініка, діагностика.
30. Інфільтративний туберкульоз легень: визначення, патогенез, клініко-рентгенологічні варіанти інфільтратів, діагностика.
31. Казеозна пневмонія: визначення, патогенез, клініка, діагностика.
32. Туберкульома: визначення, класифікація, патогенез, клініка, діагностика.
33. Фіброзно-кавернозний туберкульоз легень: визначення, патогенез, клініка, діагностика.
34. Циротичний туберкульоз легень: визначення, патогенез, клініка, діагностика.
35. Туберкульозний плеврит: визначення, патогенез, клініка, діагностика.
36. Невідкладна допомога при легеневій кровотечі.
37. Спонтанний пневмоторакс: причини виникнення, клініка, діагностика.
38. Невідкладна допомога при спонтанному пневмотораксі.
39. Туберкульоз слизової оболонки ротової порожнини: клініка, діагностика, особливості лікування.
40. Туберкульозу кісток верхньої та нижньої щелеп: клініка, діагностика, особливості лікування.
41. Туберкульоз периферичних лімфатичних вузлів: клініка, діагностика.
42. Особливості перебігу туберкульозу на тлі ВІЛ-інфекції. Діагностика, лікування та профілактика туберкульозу у ВІЛ-інфікованих.

Перелік практичних навичок до підсумкового модульного контролю

1. Виділяти й ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми туберкульозу.
2. Оцінювати стан органів щелепно-лицевої ділянки.
3. За стандартними методиками, використовуючи дані анамнезу та огляду хворого, встановлювати вірогідний попередній клінічний діагноз туберкульозу.
4. Оцінювати результати лабораторних, мікробіологічних, променевих, гістологічних методів діагностики туберкульозу.
5. Аналізувати результати туберкулінових проб та квантиферонового тесту;
6. Проводити диференційну діагностику туберкульозу з іншими захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.
7. Визначати тактику ведення стоматологічного пацієнта при туберкульозі легень.
8. Визначати тактику ведення пацієнта з туберкульозом органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.

9. Діагностувати та надавати екстрену допомогу при невідкладних станах у хворих на туберкульоз.

Методи навчання:

- **вербальні** (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, тематична дискусія, мозковий штурм, кейс-метод);
- **наочні** (демонстрація);
- **практичні** (курація хворих, описання рентгенограм, інтерпретація даних лабораторно-інструментальних методів діагностики, розв'язання ситуаційних задач, імітаційні завдання).

Методи контролю:

- усне опитування,
- письмовий (тестовий) контроль,
- програмне комп'ютерне тестування,
- виконання ситуаційних завдань,
- практична перевірка рівня оволодіння практичними навичками,
- самоконтроль, методи самооцінки.

Система поточного та підсумкового контролю

Практичні заняття з навчальної дисципліни «Фтизіатрія» є структурованими і передбачають комплексне оцінювання усіх видів навчальної діяльності, що виконуються здобувачами вищої освіти. Критерії оцінювання поточної навчальної діяльності та підсумкового модульного контролю доводяться до відома здобувачів вищої освіти на початку вивчення дисципліни (перше практичне заняття).

На **початковому етапі** практичного заняття здійснюється тестовий контроль - не менше 10 тестових завдань вибіркового типу з однією правильною відповіддю. Його результати оцінюються позитивно, якщо здобувач вищої освіти дав **не менше 60%** правильних відповідей. У загальній оцінці поточної навчальної діяльності цей етап становить 20%. На першому занятті тестовий контроль є вхідним контролем рівня знань здобувачів вищої освіти.

На **основному етапі** практичного заняття оцінюється знання здобувачем вищої освіти теоретичного матеріалу шляхом усного опитування та виконання практичної роботи (**обстеження хворого на туберкульоз**):

- збір скарг, анамнезу хвороби і життя, епідеміологічного анамнезу; огляд і фізикальне обстеження хворого (виявлення патологічних змін з боку досліджуваних органів);

- вміння аналізувати та інтерпретувати результати обстеження хворого, дані рентгенологічного, лабораторних і функціональних методів дослідження;

- вміння правильно обґрунтувати висновки щодо діагнозу хворого, призначати режим лікування і визначити прогноз щодо життя і одужання хворого.

У загальній оцінці поточної навчальної діяльності цей етап становить 50% за умови впевненої демонстрації навичок діагностики туберкульозу.

На **кінцевому етапі** практичного заняття контроль теоретичної і практичної підготовки здійснюється за допомогою ситуаційних задач, що дозволяє оцінити

ступінь досягнення навчальної мети. Він оцінюється **позитивно** за умови, що здобувач вищої освіти правильно вирішив 60% завдань. У загальній оцінці поточної навчальної діяльності цей етап становить 30%.

Оцінка здобувача вищої освіти відповідає відношенню встановленого при оцінюванні рівня сформованості професійних і загальних компетентностей до запланованих результатів навчання (у відсотках). При цьому використовуються стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти (таблиця 1), представлена в «Положенні про організацію і методику оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті» (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenty>).

Після поточного заняття, що передує підсумковому модульному контролю проводиться конвертація сумарної оцінки поточної успішності за модуль за традиційною 4-бальною шкалою у багатобальну (максимум 120 балів). Конвертація проводиться за наступним алгоритмом:

- підраховується середня оцінка здобувача вищої освіти за традиційною 4-бальною шкалою, отримана протягом поточних занять (з точністю до сотих балу);
- для одержання конвертованої багатобальної сумарної оцінки поточної успішності за модуль середню оцінку отриману за традиційною 4-бальною шкалою треба помножити на коефіцієнт 24. Винятком є випадок, коли середня за традиційною 4-бальною шкалою оцінка складає 2 бали. У цьому разі здобувач вищої освіти отримує 0 балів за багатобальною шкалою;
- середній бал поточної успішності розраховується на загальну кількість занять у модулі, а не на фактично відвідану здобувачем вищої освіти.

Уніфікована таблиця відповідності балів за поточну успішність, балам за ПМК та традиційній чотирьох бальній оцінці представлена в «Положенні про організацію і методику оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті», додаток 1 (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenty>).

Підсумковий модульний контроль здійснюється по завершенню вивчення модуля на останньому занятті. До підсумкового модульного контролю допускаються здобувачі вищої освіти, які не мають невідпрацьованих пропусків лекційних і практичних занять, засвоїли теми винесені на самостійне опрацювання, виконали всі види навчальних завдань, передбачені навчальною програмою, і при вивченні модуля набрали за поточну навчальну діяльність кількість балів, не менше за мінімальну (72 бали).

Якщо здобувач вищої освіти відвідав усі практичні заняття, але не набрав мінімальної кількості балів за поточну навчальну діяльність (середній бал - менше 3,0), він не допускається до ПМК. Для отримання допуску до ПМК йому потрібно перескласти незадовільні оцінки за поточну навчальну діяльність.

Здобувачі вищої освіти які під час вивчення модуля мали середній бал поточної успішності від 4,50 до 5,0 звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно додатку 1 «Положення про організацію і методику оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті» (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenty>), при

цьому присутність здобувача вищої освіти на ПМК є обов'язковою. У разі незгоди з оцінкою, зазначена категорія здобувачів вищої освіти складає ПМК за загальними правилами.

Контроль теоретичної та практичної підготовки здобувачів вищої освіти під час підсумкового модульного контролю здійснюється за наступним регламентом:

1. Проведення **тестового контролю** (протягом 20 хвилин - виконання **20 тестових завдань** вибіркового типу з однією правильною відповіддю).

2. Розв'язання **двох ситуаційних задач** протягом 20 хвилин.

Завдання для підсумкового модульного контролю стандартизовані й спрямовані на контроль досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання. Перевірка виконання завдань здійснюється викладачем під час підсумкового модульного контролю по мірі їх виконання.

Результат підсумкового модульного контролю оцінюється у балах і в традиційну 4-бальну оцінку не конвертується. Комплексна кількість балів, яку здобувач вищої освіти набирає за результатами підсумкового модульного контролю, має такі складові:

1. **За результатами тестового контролю** здобувач вищої освіти може отримати до 60 балів (1 правильна відповідь – 3 бали; 20 правильних відповідей x 3 бали = 60 балів).

2. **За правильні відповіді на питання ситуаційних задач** здобувач вищої освіти може отримати до 20 балів (1 правильна відповідь – 10 балів; 2 задачі x 10 балів = 20 балів).

Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач вищої освіти за результатами підсумкового модульного контролю – 80 балів, мінімальна – 50 балів. Підсумковий модульний контроль вважається не складеним, якщо здобувач вищої освіти набрав менше 50 балів.

За умов порушення здобувачем вищої освіти правил академічної доброчесності (п.2.2.5. «Правил внутрішнього розпорядку для студентів Полтавського державного медичного університету» (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumentu>)) результати оцінювання, отримані під час складання ПМК йому не зараховуються і виставляється оцінка «незадовільно».

Здобувач вищої освіти має право на складання та два перескладання ПМК. Перескладання ПМК здійснюється за регламентом затвердженим «Положенням про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті» (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumentu>).

Підсумкова оцінка з дисципліни складається з суми балів поточної успішності та балів, отриманих за ПМК. Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів (з них до 120 балів здобувач вищої освіти отримує за поточну успішність).

Методичне забезпечення

1. Методичні розробки лекцій.

2. Методичні вказівки для самостійної роботи здобувачів вищої освіти під час підготовки до практичних занять та на занятті.

3. Методичні вказівки для самостійної роботи здобувачів вищої освіти над вивченням тем, винесених на самостійне опрацювання.

4. Рекомендована література.
5. Мультимедійні презентації.
6. Матеріали для контролю знань, умінь і навичок здобувачів вищої освіти (тести, тести з банку ліцензованих іспитів «Крок-2», ситуаційні задачі, рентгенограми та комп'ютерні томограми органів грудної клітки, історії хвороби; результати лабораторних, бактеріологічних, інструментальних та гістологічних досліджень).

Рекомендована література

Базова

1. Туберкульоз: навчальний посібник / А.Г. Ярешко, В.М. Дворник, М.В. Куліш. – Полтава: «Астрія», 2022. – 145 с.
2. Фтизіатрія : нац. підруч. / В.І. Петренко, Л.Д. Тодоріко, Л.А. Гришук [та ін.] ; за ред. В.І. Петренка. – Київ : ВСВ «Медицина», 2015. – 472 с.

Допоміжна

1. Ведення побічних реакцій під час лікування хворих на туберкульоз та ко-інфекцію (туберкульоз/ВІЛ-інфекція/СНІД) : метод. посібник для лікарів. – Київ, 2016. – 93 с.
2. Організація виявлення та діагностики позагрудного туберкульозу у дітей : навчальний посібник / Л. І. Миколишин , З. І. Піскур ; Львів. нац. мед. ун-т ім. Д. Галицького. - Львів : ЛНМУ, 2017. - 106 с.
3. Петренко, В. І. Позалегеновий і міліарний туберкульоз у хворих на коінфекцію туберкульоз / ВІЛ : навчальний посібник / В. І. Петренко, М.Г. Долинська, О. М. Разнатовська . - Київ : ДКС-Центр, 2015. - 112 с.
4. Профілактика туберкульозу : навчальний посібник для студентів і лікарів-інтернів ВНМЗ IV рівня акредитації та лікарів / В.І. Петренко, М.Г. Долинська, А.В. Александрін, В.В. Петренко – Київ : ТОВ «Ріджи», 2017. – 88 с.

Інформаційні ресурси

1. Керівні документи та інформаційні матеріали з туберкульозу. – Режим доступу : <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan/tuberkuloz/dlya-fakhivciv-z-tuberkulozu>
2. Child and Adolescent TB Training Course for Healthcare Workers: an Online Course. – Access mode: <https://coursesonline.theunion.org/theunion/2021/child-and-adolescent-tb-training-course-for-hcw/333811/faculty.presenter28s29.child.and.adolescent.tb.training.course.for.healthcare.html>
3. WHO: tuberculosis. – Access mode: https://www.who.int/health-topics/tuberculosis#tab=tab_1

Розробники

професор закладу вищої освіти кафедри внутрішньої

медицини № 3 з фтизіатрією, д.мед.н.

Анатолій ЯРЕШКО

доцент закладу вищої освіти кафедри внутрішньої

медицини № 3 з фтизіатрією, к.мед.н.

Алла ВОРОДЮХІНА

асистент кафедри внутрішньої медицини № 3

з фтизіатрією

Марина КУЛІШ